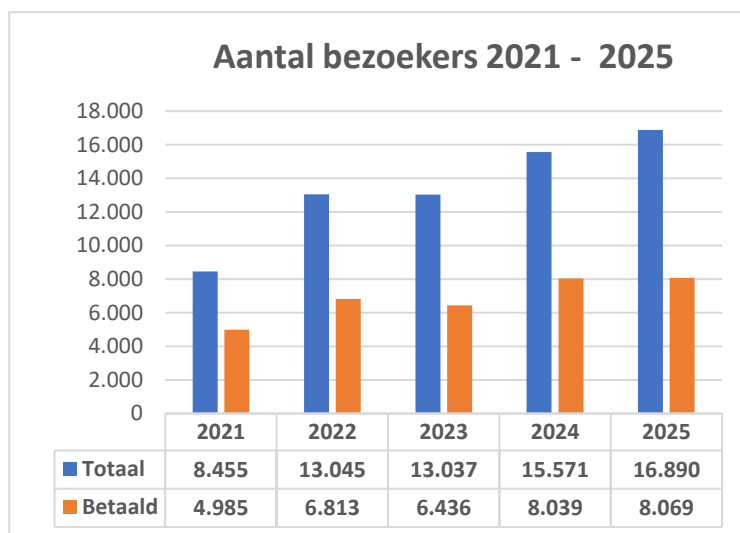

Terugblik op 2025

Door Johan van Oosterhout, voorzitter

Laat ik beginnen met de conclusie van mijn terugblik op afgelopen jaar. Stichting Arboretum Oudenbosch heeft een goed, resultaatvol jaar achter de rug en is kerngezond. Dit jaarverslag, met als indeling Openstelling, Onderhoud, Ontwikkeling en Organisatie, gaat over de ontwikkelingen, uitdagingen en resultaten die 2025 ons bracht. De cursiefjes onder de kopjes komen uit ons beleidsplan 2019- 2028.

In 2025 was het bezoek aan de tuin opnieuw hoger dan in alle voorgaande jaren. Zoals in de grafiek is af te lezen, bezochten bijna 17.000 mensen de tuin. Iets meer dan de helft van de bezoekers maakte een of meer keren gebruik van de jaarkaart of was jonger dan 13 jaar. Het aantal betalende bezoekers, meestal dagtoeristen, was nagenoeg even hoog zijn als vorig seizoen, zoals de tabel onder de grafiek laat zien. De maanden april, mei en augustus waren recordmaanden waarin we respectievelijk 3.230, 3.357 en 2.838 bezoekers ontvingen. De gratis openstelling op beide Kerstdagen bleek meer dan ooit in een behoefte te voorzien. Maar liefst 682 bezoekers bezochten die dagen de tuin.

OPENSTELLING

Genieten van de tuin

‘Ontmoeten in het groen’ is de ultieme reden om de tuin open te stellen voor bezoekers en vrijwillige medewerkers om te kunnen ervaren hoe ‘gewoon bijzonder’ de tuin is.

Het is natuurlijk fantastisch dat het bezoek aan de tuin jaar op jaar toeneemt. Naast het toenemende dagtoerisme draagt ons beleid om bewust andere partijen en instellingen aan de tuin te binden zeer bij aan die groei. Zo is in het kader van Oudenbosch 750 podium gegeven aan het jubilerende Gilde Sint Sebastiaan voor het schuttersfestijn op 31 augustus, aan de Gemeente Halderberge voor de fietstocht 80 jaar bevrijding en aan AVO, de atletiekvereniging, die samen met tafeltennisvereniging Vice Versa een urban trial organiseerde. Ook de “mystery tour”, georganiseerd door een werkgroep van de Basiliek, deed de tuin aan om de koffer van Pastoor Hellemons te zoeken. Zo’n kleine tweehonderd jongens en meisjes vonden in een aardedonker Arboretum op maar liefst vijf plekken aanwijzingen in de zoektocht naar de koffer. Verder organiseerden we in samenwerking met BE Sprekersacademie een lezing door Marcel de Cleene over ‘planten als cultureel erfgoed’ die veel belangstelling trok. Elders in deze Aesculus is daarvan een uitgebreid verslag te vinden.

Eigen activiteiten

De activiteiten die we zelf organiseerden zoals de Plantenbeurs op de eerste zondag in mei, de familiedag op 6 april en de kindermiddag in de herfstvakantie brachten weer veel bezoekers naar de tuin. De plantenbeurs trok bij het mooie weer op 4 mei zelfs meer dan duizend bezoekers (1.033) en ruim dertig deelnemende hobbykwekers. Dweilband de Velletrekkers zorgde weer voor de muzikale omlijsting.

Veel animo was er voor de drie zondagochtenden georganiseerd door de werkgroep 'bezinnen in 't groen' met achtereenvolgens als thema Tai Chi, yoga en Dag van de Stilte.

De belangstelling voor de workshops botanisch tekenen en schilderen onder de bezielende leiding van Claire was buiten verwachting. Geen betere inspiratiebron hiervoor dan de tuin.

De Lourdesgrot bood podium aan twee slechts twee gezelschappen, shantykoor de Markmakers met hun traditionele paasconcert en Con Anima een koor uit Breda. Het waren geslaagde muziekevenementen maar er is ruimte voor meer in de grot.

Zo'n vijftientig kunstenaars exposeerden hun werk in de Theekoepel en het entreegebouw.

Veel bezoekers nemen na of tijdens de wandeling door de tuin daar graag een kijkje. De exposanten vonden hier een gratis podium.

De tuin biedt voor heel uiteenlopende activiteiten een passend of inspirerend decor. De Protestantse Kerk maakte er in september weer gebruik van en had een drukbezochte dienst in het Amerikaans deel van de tuin. Begin oktober diende de tuin als filmset. En op 25 en 26 december is de tuin door het werk van de bloemengroep in kerstsfeer. Die dagen vinden elk jaar weer honderden bezoekers de weg naar de tuin.

ONDERHOUD

Werken in de tuin

Voor alle medewerkers geldt dat het werk in de tuin een vorm van actieve recreatie is om in meer of mindere mate een bijdrage te leveren aan het maatschappelijk belang en of het behoud van de groene oase.

Kampten we in 2024 met overmatige regen en wateroverlast, dit jaar was de geringe regenval en daarmee de droogte een groot probleem voor de collectie. Een aantal bomen en struiken heeft 't nu al niet overleefd. De verwachting is dat pas volgend seizoen duidelijk wordt hoe groot de schade daadwerkelijk is.

Tuinonderhoud

De tuin vraagt continue aandacht, geen seizoen uitgezonderd. De tuinploegen op dinsdag, woensdag en zaterdag hebben in elk seizoen hun werk van boomspiegels schoonmaken, blad harken, onkruiden verwijderen, paden branden, snippers uitrijden en ga zo door. Soms hebben we daarbij hulp van buiten. Zo was het team van Woonkwartier, onze toekomstige buur, in het voorjaar van de partij bij het zomer-klaar maken van de tuin in het kader van NL Doet. Steevast is er de hulp van onze partner in 't groen, Blom Hoveniers, die als vanouds met grote regelmaat de gazons maait en de sloten en hagen onderhoudt.

Bij de noodzaak om de Zilverlinden te rooien en de uitvoering daarvan door Weijtmans, is in de juni-editie uitgebreid stilgestaan. Inmiddels is de *Acer triflorum* de uitverkoren boom voor de nieuwe aanplant en spreken we voortaan van Processielaan. Met Woonkwartier is het overleg geopend om na het rooien van de kastanjes voor de begraafplaats van de Broeders, de Processielaan tot daardoor te trekken. Dit plan linkt aan de loop van de oorspronkelijke processielaan zoals die op initiatief van broeder Hilarius, de tweede overste van Saint Louis, eind 19^e eeuw is aangelegd.

Onze nestkastbrigade, Piet en Peter, maakten weer alle nestkastjes (43) schoon! Zo'n 60% van de kastjes bleek bezet te zijn geweest. In een viertal kastjes werden gestorven jonge vogels aangetroffen. Waarschijnlijk hadden de jonkies door de droogte weinig levenskans. Ook de vleermuiskasten kwamen aan de beurt. Een zestal daarvan is vervangen door nieuwe, aangeschaft via het Vogelrevalidatiecentrum in Zundert. De steenuilenkast is wel bezet door 'een vreemde vogel', helaas niet door een uil.

Bijzondere elementen

Ook de bijzondere elementen in en om de tuin behoeven onderhoud en aandacht.

De religieuze beelden, het H. Hart- en Mariabeeld, kregen een intensieve onderhoudsbeurt. Ze zien er nu weer beeldig uit en Maria kijkt uit op de glad geknipte taxus.

Met het afvoeren van het asfalt uit de tuin is een al jaren bestaande wens tot uitvoering gekomen. Eigen medewerkers hebben 't asfalt opgenomen. Met de fantastische medewerking van de gemeente Halderberge via de actie "tegelwippen" is dat zonder kosten afgevoerd. Intussen is split op de paden gebracht zodat er nu mee eenheid is in de paden door de tuin.

Er liggen plannen voor het verfraaien van de ruimte voor de poort, onder andere voor het stallen van fietsen en de waterafvoer. Het wachten is op de boombank die daar in het kader van de 9 wonderen van Oudenbosch moet komen.

Collectie

Afgelopen jaar werd door de voorzitter van de Stichting Nationale Plantencollectie, Prof. Dr. Joop Schaminee, schriftelijk bevestigd dat onze collectie Aesculus officieel is toegelaten tot de Nationale Plantencollectie. Opgenomen zijn in de Nationale Plantencollectie betekent dat onze collectie met extra zorg door ons en het SNP-bestuur wordt omgeven en gevolgd.

Bijzonder was de bloei van de Agave afgelopen zomer. Het is hoogst zelden dat deze plant in een kas zo uitbundig tot bloei komt. De bloei van de tientallen knoppen aan de meer dan twee meter hoge zaadstengel is niet onopgemerkt voorbijgegaan. We hebben er landelijke pers aandacht bij gehad.

Het project 'vervanging boombordjes' is dit jaar afgerond. In totaal zijn circa 2.750 bomen en struiken geregistreerd in de database van de collectie.

ONTWIKKELING

Leren van de tuin

Het Arboretum zelf is op verschillende manieren in ontwikkeling maar draagt ook bij aan ontwikkeling. We stimuleren dat medewerkers en bezoekers, jong en oud, leren van en over de tuin.

In het kader van het Kunstmenu Halderberge organiseerde Anneke Wijn begin april weer haar Natuuratelier Arboretum voor de jongste groepen van diverse basisscholen in Oudenbosch. In het natuuratelier gebruiken de kinderen alle zintuigen bij de verkenning van de tuin.

Opnieuw was de repatriëringsroute voorafgaand aan Bevrijdingsdag een succes met zo'n 130 deelnemers. Deze bijzondere rondleiding die start met een korte informatiesessie, vertrekt vanuit het Arboretum naar Saint Louis. Het idee en de uitvoering is in handen van de stadgidsen met medewerking van het Toeristisch Informatie Punt. Mooi dat bij gelegenheid van '80 jaar bevrijding' zoveel mensen de Bevrijding beleefden in de tuin!

Een bijzondere expositie waarbij veel te leren was over geur en smaak werd ons in bruikleen gegeven door de hortus Leiden. Bloemen en planten zijn niet alleen mooi om te zien, ze ruiken vaak ook heerlijk. En dat is zeker geen toeval: geur en smaak behoren gewoon tot de slimme strategieën van de natuur. In deze interactieve expositie kon jong en oud dit allemaal zelf ontdekken en beleven.

Soms ontvangen we studenten. Begin april was Herman Wevers, partner van het Arboretum en directeur van Alles over Groenbeheer, weer een hele dag actief in de tuin met zijn studenten voor de opleiding European Tree Technician. In alle botanische tuinen van de NVBT is een schromelijk tekort aan vakmensen met een gedegen groenopleiding. We stellen onze tuin dan ook heel graag beschikbaar als opleidingsplek voor het praktische deel van deze opleiding.

Lerende bezoekers

Er is bewust aandacht voor het leren van de collectie door bezoekers. Denk bijvoorbeeld aan het gidsje 'bomen van herinnering', de voor de jongste kinderen populaire kaboutertocht of de informatieborden in de tuin. Maar leren kan ook op heel aanschouwelijke manier. Zo kun je in de tuin een volledig vermolmd kastanje aantreffen, een omgekeerde boomstronk en heel jonge boompjes. Daarmee maken we het werk van de natuur letterlijk zichtbaar.

Bijna vijfhonderd bezoekers bij de meer dan vijftig rondleidingen lieten zich uitgebreid vertellen over de collectie en de tuin. Honderden leerlingen van de basisscholen en het Markland College hebben kennis gemaakt met de tuin.

Zelf leren

Ook onze vrijwilligers leren van en over de tuin. Elke maandagochtend gaan de gidsen en anderen die willen aansluiten onder begeleiding van Yvonne van Andel de tuin in om in de praktijk te leren van de collectie. Het bestuur maakt graag en gretig gebruik van de kennis van onze begeleidingscommissie en partners als Blom Hoveniers en Alles over Groenbeheer. Twee vrijwilligers volgden dit jaar de basiscursus dendrologie en sloten die met certificaat af.

ORGANISATIE

Zorg voor continuïteit

Beleven en overleven. Stichting Arboretum is in de kern een gewone organisatie die werkt met mensen en middelen waar de zorg voor continuïteit kerndoel is. Plezierig werken in of in dienst van de tuin.

Team

Terwijl op sommige plekken uitbreiding welkom is, blijft het vrijwilligersteam getalsmatig schommelen rondom 80 personen en redelijk goed op sterkte.

Het bestuur heeft versterking gevonden in de persoon van Wijnie van Eck, al twee jaar vrijwilligster. Zij werkt op dinsdagochtend in de tuin en geeft al rondleidingen geeft. In samenspraak met de huidige voorzitter bereid ze zich voor op het overnemen van het voorzitterschap. Het officiële moment daarvoor is de jaarvergadering in maart 2026.

De redactie van Aesculus zoekt nog steeds naar versterking. Natuurlijk verloop en door persoonlijke omstandigheden schiet de capaciteit van de redactie tekort om jaarlijks twee edities van ons blad in de huidige omvang uit te brengen.

Tot onze spijt maar met begrip voor zijn besluit om te stoppen als imker van het Arboretum namen we afscheid van Hans de Veth. Hij was vanaf de beginjaren van het bestaan van de tuin onze toegewijde imker.

Op 18 januari overleed Jan Veenstra. Kort daarvoor had hij zijn taak als coördinator exposities overgedragen aan Jan Willem Buijs die deze taak met verve heeft opgepakt.

Via 'Nieuwsflitsen', het intern nieuwsbulletin dat met regelmaat via de mail wordt verspreid, blijft het vrijwilligersteam op de hoogte van interne actualiteiten en ontwikkelingen.

Middelen

De vele begunstigers, sponsors, adverteerders, partners én onze onbezoldigde vrijwilligers maken het samen mogelijk om het beleid van laagdrempelige tarieven vol te houden. Dit jaar meldden zich een kleine honderd nieuwe begunstigers. Door veelal persoonlijke omstandigheden

vallen er ook begunstigers af. Het totaal aantal schommelt tussen de elf- en twaalfhonderd. Het aantal sponsors en partners in 't groen is onveranderd. Bijna alle adverteerders bleven ons trouw. Dat maakt dat we, los van de flinke gestegen uitgaven, vooruitlopend op de nog op te maken jaarrekening hier al kunnen stellen dat de stichting er financieel gezond bijstaat. Gezien de lopende en geplande investeringen is dat ook wel nodig.

Investeren

In de Aesculus van juni is uitgebreid stil gestaan bij het rooien van de Zilverlinden (6.000 euro), en de aanleg van de wadi en het zakslootje langs de houtwal (2.000 euro). Afgelopen zomer heeft de website een flinke update gehad (5.500 euro) Nu staat de uitvoering van de processielaan voor de deur. Dat vergt naar voorlopige schatting circa 15.000 euro. De upgrade van de ruimte voor onze poort, een plan dat nog verdere uitwerking behoeft, staat ook op het investeringslijstje. Deze projecten leggen bij elkaar wel een zware druk op de beschikbare middelen. Reden om andere partijen te zoeken die op de een of andere manier bereid zijn om in deze investeringen te participeren.

Een belangrijke en welkome investering, te weten, de nieuwe keerwand met hekwerk aan de zijde van het Gonzagaplein heeft ons, behalve een klein stukje grond vanwege de wijziging in de erfgrans, niets gekost. Datzelfde geldt voor de aanleg van een nieuwe toegang naar de tuin vanaf de parkeerplaats Achter 't Postkantoor, waar we erg blij mee zijn en waarvan inmiddels veel gebruik wordt gemaakt.

Promotie

De nieuwe folder, eigenlijk is het een flyer, is begin oktober in gebruik genomen.

Met het verhaal van de '9 wonderen van Oudenbosch' komt Arboretum Oudenbosch tot ver buiten de regio onder de aandacht. Voor de bovenlokale en lokale promotie werkten we nauw samen met Visit Brabant en Visit Halderberge en inmiddels ook met de 'RegioBoost West-Brabant'. Dat is een initiatief van enkele regiogemeenten en Brabant Partners om door meer samenwerking West-Brabant beter op de toeristische kaart te zetten.

Hoezeer fotoshoots van veelal bruidsparen bijdragen aan de promotie van de tuin blijft in het ongewisse. Feit is wel dat betrokkenen tot in lengte van jaren herinnering houden aan onze tuin. En verder levert dit wel 60 euro per sessie op.

Bijna wekelijks kreeg ons persbericht een plek in de Halderbergse Bode. Zeven keer stuurden we de bijna 600 aangesloten vrienden via 'Stuifmail' een bericht met actuele nieuwtjes van de tuin.

Via mailing benaderden we tweemaal alle basisscholen om te attenderen op de kinder- en familiemiddag. We adverteerden gericht in brochures zoals Waterpoort en de Verenigingskrant van de Bode.

TOT SLOT

Het bestuur ziet met voldoening terug op alle inzet van het team vrijwilligers en de daarmee geboekte resultaten. We hielden botanische tuin Arboretum Oudenbosch gezond en goed op koers. Dank aan iedereen die daaraan bijdroeg.